

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:tä koskevaa lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiö voi harjoittaa toimintaa myös muissa kuin kehitysmaiksi luokitelluissa maissa. Yhtiön nimi ehdotetaan muutettavaksi Teollisen yhteistyön rahasto Oy:ksi.

Esitys liittyy vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

PERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Hallituksen ulkoasiainvaliokunnan syyskuussa 1990 julkistaman ja kuluvin vuoden aikana tarkistaman Itä- ja Keski-Eurooppa -toimintaohjelman yleisenä lähtökohtana on vakaan ja tasapainoisen kehityksen edistäminen sekä eri maiden taloudellisten kehityserojen kaventaminen Euroopassa. Ohjelman tarkoituksena on myös edistää Suomen tavoitteita erityisesti lähialueiden ympäristöongelmien ratkaisemisessa.

Monenkeskisen toiminnan kautta Suomi osallistuu laajenevaan eurooppalaiseen yhteistyöhön, jonka tavoitteena ensi vaiheessa on Keski- ja Itä-Euroopan uusien demokratioiden poliittisten olojen vakauttaminen ja niihin luotavien markkinatalouksien integroiminen kansainväliseen ja ennen kaikkea eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Kahdenvälisen yhteistyön yhtenä tärkeänä tavoitteena on ympäristöhaittojen lieventäminen ja torjuminen. Lähtökohtana on tällöin Suomen ympäristöllinen etu eli pyritään vähentämään Suomeen ilman tai veden kautta tule-

vaa kuormitusta. Muita kahdenvälisen yhteistyön painopistealueita ovat koulutus ja maatalous. Koulutustoiminnan tarkoituksena on taloudellisen toiminnan edistäminen samalla kun voidaan lujittaa siteitä Suomeen. Erityisesti tullaan keskittymään koulutuksen edistämiseen ympäristö- ja maataloussektorilla sekä liikkeenjohdon koulutuksessa. Ohjelmaa on kehitetty siten, että se tulee entistä enemmän painottumaan Suomen lähialueille sekä Baltian maihin. Näillä alueilla pyritään aktiivisesti edistämään suomalaisten yhteisyritysten perustamista ja investointeja.

Eräs Itä-Euroopan kehityksen painopistealueista on ulkomaisten suorien investointien edistäminen muun muassa yhteisyritysten muodossa. Pyrkimystä voidaan perustella useilla eri näkökohdilla.

Riskipääomasijoitukset eivät lisää maiden ennestään suurta ulkomaanvelkaa. Riskisijoitukset johtavat ulkomaille suoritettaviin maksuihin vain onnistuessaan. Investointeihin liittyy aina ulkomainen liikkeenjohto- ja koulutuspanos. Useimmissa tapauksissa yhteisyritys asettaa tavoitteekseen viennin aikaansaamisen. Tavoitteen saavuttaminen mahdollistaa vienti-

tulojen syntymisen. Yhteisyritykset kaventavat teknologiakuilua Länsi- ja Itä-Euroopan välillä hyödyntäessään uutta teknologiaa. Onnistumistodennäköisyys investoinneissa, joissa on pitkäaikaisesti ja vakavasti sitoutunut ulkomainen yritysosapuoli, on kokemuksen mukaan suurempi kuin vain ostettaessa koneita, laitteita ja tietotaitoa ulkomailta. Mikäli Itä-Euroopan maat pystyvät sopeuttamaan instituutionsa ja lainsäädäntönsä investointeja suosiviksi, voivat hankkeet toteutuessaan aikaansaada merkittäviä pysyviä kehitysvaikutuksia.

Yhteisyritysten perustamiseen liittyy kuitenkin monia ongelmia. Riskialttiissa ympäristössä toimittaessa suunnitelmien toteuttamisen esteenä on oman pääoman, riskipääoman sekä lainapääoman puute. Yritysten perustamisen edellytyksenä olevan teknisen ja liikkeenjohdollisen tuen ja koulutuksen rahoituksen järjestäminen samoin kuin investointeja ja yhteisyrityksiä koskevan tiedon ja kokemuksen kerääminen ja hyödyntäminen sekä neuvontapalvelujen saanti kohtaa vaikeuksia.

Edellä oleva huomioon ottaen olisi perusteltua, että Suomi pyrkiessään edistämään vakaa- ja tasapainoista kehitystä Itä-Euroopassa ja lähialueillaan tukisi muiden tukimuotojen ohella myös yhteisyritysten ja suomalaisten yritysten perustamista sanotuille alueille. Tavoite voitaisiin toteuttaa laajentamalla Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n toiminta-aluetta.

2. Nykyinen tilanne ja ehdotettu muutos

Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab (FINNFUND) on vuonna 1979 annetulla lailla (291/79) perustettu valtionyhtiö, jonka nykyiset osakkaat valtion (96,8 %) lisäksi ovat Suomen Vientiluotto Oy (3,0 %) ja Teollisuuden Keskusliitto ry. (0,2 %). Yhtiöstä annetun lain 2 §:n 1 momentin (116/87) mukaan yhtiön tulee yhdessä suomalaisten yritysten kanssa edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ohjaamalla henkisiä ja aineellisia voimavaroja näiden maiden teollisen ja muun taloudellisen yritystoiminnan kehittämiseen. Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille.

Lain 2 §:n 2 momentin mukaan yhtiö rahoittaa kehitysmaihiin perustettavia ja niissä toimivia yhteisiä yrityksiä hankkimalla tällaisten

yritysten osakkeita ja osuuksia, myöntämällä tällaisille yrityksille lainoja ja takauksia, suuntaamalla varoja yritysten toiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä osallistumalla kehitysmaissa toimivien kehityspankkien rahoitukseen tai muutoin ryhtymällä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka edistävät 1 momentissa tarkoitettujen päämäärien saavuttamista.

Lain perustelujen mukaan yhtiön toiminta on tarkoitus suunnitella sellaiseksi, että ainakin kehitysyhteistyön varoin katettava osuus voidaan laskea julkiseksi kehitysavuksi. Lain perusteluissa todetaan niin ikään, että yhtiön toiminnassa — kohdemaaj- ja toimialavalinnoissa — on tarkoitus pääpiirteittäin soveltaa samoja periaatteita kuin Suomen kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä yleensä.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) kehitysapukomiteassa (DAC) hyväksytyjen julkista kehitysapua koskevien periaatteiden mukaan Euroopan maista Albania, Kypros, Gibraltar, Kreikka, Malta, Portugali, Turkki ja Jugoslavia luetaan kehitysmaiksi. Näissä maissa FINNFUNDin toiminta on siis mahdollista jo nyt. Sen sijaan yhtiön toiminnan ulottaminen muihin kuin edellä tarkoitettuihin Euroopan maihin ei ole sopusoinnussa yhtiöstä annetun lain säännösten ja perustelujen kanssa.

Tässä esityksessä ehdotetaan Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:stä annettua lakia muutettavaksi siten, että yhtiö voi harjoittaa toimintaa valtioneuvoston kunkin maan osalta tekemän päätöksen nojalla myös muissa kuin Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kehitysapukomiteassa kehitysmaiksi luokitelluissa maissa. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi lisäämällä lain 2 §:ään uusi 3 momentti. Toimialan laajennuksen vuoksi yhtiön nimi ehdotetaan muutettavaksi Teollisen yhteistyön rahasto Oy:ksi.

Lainmuutoksen tarkoituksena on mahdollistaa yhtiön toiminta Itä- ja Keski-Euroopassa sijaitsevilla markkinatalouteen pyrkivissä maissa, kuten Bulgariassa, Latviassa, Liettuaissa, Neuvostoliitossa ja sen tasavalloissa, Puolassa, Romaniassa, Tsekkoslovakiassa, Unkarissa ja Virossa. Koska Itä- ja Keski-Euroopan alueita ei ole määritelty täsmällisesti ja koska meneillään olevassa kehitysvaiheessa ei ole perusteltua nimetä yksittäisiä valtioita, joiden alueilla yhtiön toiminta on tarkoitus sallia, ei ole tarkoituksenmukaista rajata säädöksiin niitä alueita, joille yhtiön toiminta kehitysmaihiin

suuntautuvan toiminnan ohella voisi kohdentua. Tämän vuoksi muutosesityksessä ehdotetaan, että yhtiön toiminnan suuntaaminen muihin kuin DACin kehityksimaiksi luokittelemiin maihin jäisi valtioneuvoston päätöksen varaan. Menettely olisi perusteltua myös siitä syystä, että yhtiön toiminnan päätarkoituksena myös lainmuutoksen jälkeen olisi kehitysmaiden taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistäminen.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

FINNFUNDilla on merkittävä kokemus yhteisyritysten rahoittamisesta vaikeissa olosuhteissa sekä investointirahoituksen asiantunteudesta mukaan lukien hankkeiden valmistelu, arvioiminen ja tarvittavien sopimusjärjestelyjen toteuttaminen. Yhtiö on osallistunut myös perustettujen yritysten tekniseen tukeen sekä liikkeenjohdon ja henkilöstön koulutuksen rahoitukseen. Vuoden 1991 syyskuuhun mennessä yhtiö oli osallistunut osakkaana ja lainanantajana 42 yrityksen perustamiseen ja kehittämiseen 22 maassa. Yhtiöllä on toimitilat sekä muut tarvittavat resurssit kuten tietojärjestelmät. Yhtiöllä on hallinto- ja päätöksentekorakenne, joka soveltuisi sellaisenaan tai pienin muutoksin myös Euroopan investointeihin: toimintaa ohjaa ja valvoo parlamentaarisesti valittu hallintoneuvosto, jossa on myös teollisuuden edustus, rahoituspäätökset tekee johtokun-

ta, jossa on edustettuna ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyö- ja kauppapoliittinen asiantuntimus, kauppa- ja teollisuusministeriö, valtiovarainministeriö ja Suomen Vientiluotto Oy. Näin ollen investointitoiminnan tukeminen Itä- ja Keski-Euroopassa FINNFUNDin palveluja hyväksi käyttäen ei edellyttäisi suuria organisatorisia muutoksia tai henkilöstölisäyksiä.

4. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia taloudellisia vaikutuksia. Lainmuutos ainoastaan mahdollistaa investointitoiminnan tukemisen myös muissa kuin kehitysmaissa.

Valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1992 esitetään momentille 24.40.88 15 000 000 mk yhtiön uusien osakkeiden merkitsemisestä valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen. Määräraha on luettu kokonaisuudessaan kehitysyhteistyömäärärahoihin kuuluvaksi. Siltä osin kuin määrärahan käyttö suuntautuu muihin kuin kehitysmaiin sitä ei lueta julkiseksi kehitysavuksi.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä 9 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (291/79) nimike, 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 2 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentti ja 2 §:n 1 momentti 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (116/87) sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 3 momentti seuraavasti:

Laki

Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

1 §

Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisen osakeyhtiön, ruotsiksi Fonden för industriellt samarbete Ab, jäljempänä yhtiö, tarkoituksena on toimia tässä laissa säädettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Yhtiöllä on oikeus käyttää erikseen suomen- ja ruotsinkielistä toiminimeä sekä nimeä Finnish Fund for Industrial Cooperation Ltd. Yhtiön toissijainen tunnus on FINNFUND.

2 §

Yhtiön tulee yhdessä suomalaisten yritysten kanssa edistää Taloudellisen yhteistyön ja ke-

hityksen järjestön (OECD) kehitysapukomiteassa (DAC) kehityksmaiksi luokiteltujen maiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ohjaamalla henkisiä ja aineellisia voimavaroja näiden maiden teollisen ja muun taloudellisen yritystoiminnan kehittämiseen. Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille.

Valtioneuvoston kunkin maan osalta tekemän päätöksen nojalla yhtiö voi harjoittaa edellä tarkoitettua toimintaa myös muissa kuin kehityksmaiksi luokitelluissa maissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1992.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1991

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri Toimi Kankaanniemi

Laki

Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä 9 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (291/79) nimike, 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 2 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentti ja 2 §:n 1 momentti 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (116/87) sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Laki

Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä

1 §

Kehitysmaiden kanssa tapahtuvan teollisen yhteistyön kehittämiseksi perustetaan Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -niminen osakeyhtiö, jota tässä laissa nimitetään yhtiöksi.

Yhtiön osakkeista on aina vähintään viisikymmentäyksi prosenttia oltava valtion välittömässä omistuksessa ja hallinnassa. Yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevaa lainsäädäntöä, jollei tässä laissa ole toisin säädetty.

Yhtiöllä on oikeus käyttää erikseen suomen- ja ruotsinkielistä toiminimeä sekä nimeä Finnish Fund for Industrial Development Cooperation Ltd. Yhtiön toissijainen tunnus on FINNFUND.

2 §

Yhtiön tulee yhdessä suomalaisten yritysten kanssa edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ohjaamalla henkisiä ja aineellisia voimavaroja näiden maiden teollisen ja muun taloudellisen yritystoiminnan kehittämiseen. Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille.

Laki

Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

1 §

Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisen osakeyhtiön, ruotsiksi Fonden för industriellt samarbete Ab, jäljempänä yhtiö, tarkoituksena on toimia tässä laissa säädettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Yhtiöllä on oikeus käyttää erikseen suomen- ja ruotsinkielistä toiminimeä sekä nimeä Finnish Fund for Industrial Cooperation Ltd. Yhtiön toissijainen tunnus on FINNFUND.

2 §

Yhtiön tulee yhdessä suomalaisten yritysten kanssa edistää *Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) kehitysapukomiteassa (DAC) kehitysmaita luokiteltujen maiden* taloudellista ja sosiaalista kehitystä ohjaamalla henkisiä ja aineellisia voimavaroja näiden maiden teollisen ja muun taloudellisen yritystoiminnan kehittämiseen. Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Yhtiö rahoittaa kehitysmaihin perustettavia ja niissä toimivia yhteisiä yrityksiä hankkimalla tällaisten yritysten osakkeita ja osuuksia, myöntämällä tällaisille yrityksille lainoja ja takauksia, suuntaamalla varoja yritysten toiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä osallistumalla kehitysmaissa toimivien kehityspankkien rahoitukseen tai muutoin ryhtymällä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka edistävät 1 momentissa tarkoitettujen päämäärien saavuttamista.

Valtioneuvoston kunkin maan osalta tekemän päätöksen nojalla yhtiö voi harjoittaa edellä tarkoitettua toimintaa myös muissa kuin kehitysmaiksi luokitelluissa maissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1992.